

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

I. Actio Cæsaris cum Mauritio de Melancth. grauitè conquerentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO

1548.

*Ibid. f. 86.*Melancht.
secedit
monitu
Mauritij.

Mauritium postulet: Itaque consultum videri, vt Elector eum ad tempus secedere iubeat ex hominum conspectu, donec Cæsaris iracundia mitigetur. Mauritius vbi hæc intellexit, Melanchthonem confestim per litteras de Cæsaris indignatione facit certior, difficilè sibi futurum asserens vt eum contra tam potentem principem tueatur. Mandat igitur, vt cõsulat saluti suæ, & è luce hominum secedat aliquamdiu, donec tempestas illa tranfierit, & paulò mitior à Cæsare spiret aura.

CAPVT XVIII.

- I. *Actio Cæsaris cum Mauritio de Melanchth. grauitèr conquerentis.*
- II. *Responsio Mauritij pro Melanchth.*
- III. *Censura Protest. de libro Augustano. Cath. examen super doct. Melanch. cum aliquot consultat. de negotio relig.*
- IV. *Replica Cæsaris ad tergiuersionem Mauritij. Melanchth. scriptum à Flacianis exagitatam. Cæsaris litera de Melanchth. ex Saxonia deturbando cum responso Mauritij ad Cæs.*

I. **P**ER id tēpus Mauritius Theologos quosdam suos Zviccauiam euocarat, vt quia de religione colloquium putabat instituentum, essent in procinctu, acceptoque mandato Principis protinus euolarent. Hi fuerunt è VVittenbergenfibus Melanchthon, Cru-

Zvicca-
uia conuē-
tus Theo-
logorum.

Cruciger, Maior; è Lipsiēſibus verò Pfeffingerus: Cumque Melanchthon cum ſocijs Al-
 tenburgum in itinere perueniſſet, nuncium accepit de indignatione Cæſaris, eoq; territus, relictis ſocijs, alio deflexit, ad locum ſcilicet designatum mandatu principis, in quo periculi vitandi cauſa deliteſceret. Reliqui Zviccauiam progreſſi ad 12. Aprilis uſque mandata ſui principis expectarunt. Ipſe verò Melanchthon in locum ſecretum abditus, ad menſem & amplius eo delituit; donec Cæſare per Ferdinandum placato è latebris denuo proreſſit.

ANNO
1548.

*Camer. in
Mel. p. 261.*

Interim Cæſar, cum Mauritium intelligeret à duobus Electoribus permoueri nõ potuiſſe, vt librum à ſe propoſitum approbaret, ipſe principem ad vigefimum quartum Martij vocauit, & per Seldum Iureconſultum agere cum eo cœpit in hunc ferè modum: Quod Mauritius in deliberatione principum de ſtatu religionis conſtituendo ſeiunctus, à reliquis Ordinibus in diuerſum abeat, id ſibi mirum, ait, adeoq; præter expectationem accidere. Recordari Cæſarē, quid in hoc genere promiſerit, nec ipſum ſcilicet, nec ſubditos per vim cogendos, vt religionem deſerāt, quam hæcenus per annos aliquot ſint profeſſi; ſed controuerſias ordinaria via legitimè dirimendas. Verum huic promiſſo nequaquam aduerſari actionem hanc, inſtitutam eum in modum, vt Comitiorum decreta poſtulent, quæ diſſida, vel per generale Concilium, vel

Actio Cæſaris cum Mauritio.

Occurrit obiectio.

ANNO
1548.

Hortatur
ad vniōnē.

Mauritius
repetit
protesta-
tionem.

Petit redi-
tum ad
permouē-
dos Ordi-
nes suos.

Cæsaris re-
plica.

per Synodū nationis germanicæ, vel in Co-
mitijs mutuâ principum consensione tollen-
da statuant. Cū igitur hæc actio iuxta de-
creta Comitiorum ad coniungendos nexu
quodam dissidētium animos suscepta sit, nec
pugnet cū facta promissione, & reliqui prin-
cipes assentiantur, æquum esse, vt & ipse con-
iungat se cum cæteris, ijsq; lubens in hoc tam
pio negotio astipuletur: Quod vt faciat, præ-
ter æquitatē ipsam, & insignia Cæsaris in ip-
sum beneficia postulare. Mauritius ad hæc,
Se iam ante, cū liber legeretur, causas ex-
posuisse, cur assentiri nequeat, nisi Theolo-
gos suos & Ordines in consilium prius ad-
hibuerit. Fidem à se datam subditis, quod
ad mutandam religionem cogendi non sint,
donec controuersia per generale Cōcilium
definiantur; cuius autoritati se quidem iam
ante submiserit; vt Cæsar non ignoret. Cū
igitur Ordinibus & subditis ad eum modum
deuinctus sit, admodum rogare, vt potesta-
tem sibi faciat Cæsar redeundi domum, de
hoc negotio cum subditis deliberādi. Se qui-
dem paratum in omnibus obtēperare Cæsa-
ri, quæ citra diuini numinis offensam & con-
scientiæ læhonē præstare possit: Quem eun-
dem affectum & subditos habere certo sciat.
Cæsar contra, propēsam ipsius & subdito-
rum voluntatē satis sibi perspectam esse; vt
quam re ipsa declararint; nec se fuisse hæte-
nus, aut futurum porrò deinceps obsequij
præstiti, vel promissorum suorū immemorē.

Ijs

Ijs verò non aduersari hãc vnionis formam, omnium Ordinum cõsensione, tam Electorum, quam Principum institutæ; quàm cum cæteri probent omnes, causam non esse, cur solus ipse tergiuersetur. Præbeat igitur assensum, & lubens ad reliquos se principes adiungat, ne nouæ cuiusdã distractionis autor esse videatur. Cæterùm quod ad subditos spectet vel Ordines ditionum, cū quibus existimet deliberandum, Esse hoc moris in Imperio, vt quod Principes & Ordines in Comitijs cõmunibus suffragijs decreuerint, id subditis in dubium vocare non liceat. Iam & parum illi futurum honorificum, si hunc in modum ad subditos regrediatur. Neque verò sibi & reliquis Ordinibus vlllo modo tolerandũ, vt huiusmodi cõsuetudo inoleseat; nimirum vt deliberationes huiusmodi de statu rerũ cõmuni ab Ordinum cõuentu, vel à Comitijs publicis ad priuatos subditorum conuentus auocetur: Quod autẽ Theologos suos in cõ-

ANNO

1548.

Ad confes-
sumhorta-
tur.Prætensam
eius obie-
ctionem
reijcit.Conqueri-
tur de illa-
ta sibi à
Melanch-
thone in-
iuria.Mandat eũ
fisti sibi ad
dicendum
causam.

ANNO

1548

*Mel. in ep.
ad Camer.
pag. 592.***Culpam
pertinaciae
in consilia-
rios reiiçit.****Mauritius,
fistulae cõ-
paratus.****II.
Eius re-
sponso.****Cõsiliarios
excusat.**

denuò, vt se coniungat cum cæteris Ordini-
bus, nec à quoquam aliud sibi persuaderi pa-
tatur : Se quidem habere principem ipsum
excusatum, quod restitavit hæctenus; cum id
non ipsius spontè, sed consiliariorum instin-
ctu, culpaq; factum non ignoret, à quibus in
hanc viam dirigatur. Quæ res non iniuria si-
bi vehementer displiceat. Quod si consiliarij
non desistant à suggerendis huiusmodi con-
silijs, ineundam sibi rationem, deque medijs
cogitandum, vt in ordinem redigantur. Erat
Mauritius viginti quinque annorum iuuenis;
Et quanquam ingenio prudentiaque valebat
plurimum; à consiliarijs tamen ferè in solidum
pendebat. Vnde Melanchthon ante quadri-
ennium inter suos de Mauritio loquens, eum
fistulae comparabat sonum reddentis ad il-
lius arbitrium à quo inflatur : Quod Cæsar,
princeps longè prudentissimus etiam in hac
actione deprehendisse videtur.

Respondet verò Mauritius ad ea, quæ per
Seldum erant proposita: Quod omnium Ordini-
um consensu decretum fuerit, id à se muta-
ri non posse: Repetit deinde, quæ de promif-
sione subditis facta prius dixerat: Aliam, in-
quit, in hoc casu, suam esse conditionem, quæ
cæterorum principum, qui subditis huius-
modi promissionis vinculo non sint obstri-
cti. Non se per consiliarios aut Theologos
seduci, sed habere rationem honoris sui:
Subditis seruandam esse fidem, quam dede-
rit. Cæterum Ordinationem à Cæsare propositam,
& pro-